

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN FİZİK MUAYENEDE ALGILADIKLARI ÖZ YETERLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF NURSING STUDENTS' PERCEIVED SELF-EFFICACY IN PHYSICAL EXAMINATION

Neşe KISKAÇ ¹, Mahruk RASHIDI ¹

¹ İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul, Türkiye

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin fiziksel muayene yaparken bildirdikleri öz yeterlilik düzeylerini değerlendirmeyi amaçlamıştır.

Gereç ve Yöntem: Bu araştırma tanımlayıcı niteliktedir. Veriler 69 iç hastalıkları dersi alan hemşirelik öğrencilerinden yüz yüze anket ile toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak Hemşirelik Lisans Öğrencilerinin Fiziksel Muayenede Algıladıkları Öz Yeterlilik Ölçeği ve Öğrencilerin Kişisel Bilgilerini Tanımlama Formu kullanılmıştır. Verilerin incelenmesinde SPSS 26.0 istatistik programı kullanılmıştır.

Bulgular: Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin fiziksel muayenede algılanan öz yeterlilik toplam puanı $1,83 \pm 0,50$ (çok emin değilim) tespit edilmiştir. Cinsiyet ve diğer alt boyutlar ile Fiziksel Muayenede Algılanan Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken ($p > 0,05$), öğrencilerin cinsiyetleri ile yüz ve boyun fizik muayenesinde özgüvenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < 0,05$). Eğitim alma durumu ile öğrencilerin hastaların göz, kardiyovasküler sistem ve diğer becerilerinin fizik muayenelerini yapmada kendilerine güvenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < 0,05$). Eğitim alan hemşirelik öğrencilerinde hastanın fizik muayenesini yapma konusunda kendine güvenme daha yüksektir.

Sonuç: Hemşirelik öğrencilerinin fiziksel değerlendirmede düşük algıladıkları öz yeterlilik, hem eğitim programlarının hem de klinik pratiğin gözden geçirilmesini gerektirebilir. Bu düşük öz yeterlilik algıları, öğrencilerin klinik becerilerini geliştirmelerini ve etkili bir şekilde hastaları değerlendirmelerini engelleyebilir. Sonuç olarak, hemşirelik eğitiminin eksikliklerini tespit etmek ve daha etkili çözümleri uygulamaya koymak için çaba gösterilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Fizik Muayene, Hemşirelik Öğrencisi, Öz yeterlilik.

ABSTRACT

Objective: This study set out to assess nursing students' reported levels of self-efficacy when doing physical examinations.

Methods: This research is descriptive in nature. Data were collected from 69 nursing students taking internal medicine courses by face-to-face questionnaire. The Undergraduate Nursing Students' Perceived Self-Efficacy in Physical Examination Scale and the Students' Personal Data Identification Form were utilized as data collection instruments. The statistical software SPSS 26.0 was used to examine the data.

Results: In this study, the total score of nursing students' perceived self-efficacy in physical examination was 1.83 ± 0.50 (very unsure). Gender and other sub-dimensions did not significantly correlate with the mean total score of the Perceived Self-Efficacy in Physical Examination Scale ($p > 0.05$), although there was a significant correlation between the students' gender and self-confidence in the physical examination of their face and neck ($p < 0.05$). The status of getting education was found to be significantly correlated with students' self-confidence in performing physical examinations of patients' eyes, cardiovascular systems, and other skills ($p < 0.05$). Self-confidence in performing physical examination of the patient was higher in nursing students who received education.

Conclusion: Nursing students' low perceived self-efficacy in physical assessment may require a review of both educational programs and clinical practice. These low self-efficacy perceptions may prevent students from developing their clinical skills and effectively assessing patients. As a result, efforts should be made to identify nursing education's shortcomings and put more effective solutions into practice.

Keywords: Nursing Student, Physical Examination, Self Efficacy.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Neşe KISKAÇ, Dr. Öğr. Üyesi,, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul, Türkiye . **E-mail:** nkiskac@gelisim.edu.tr

Bu makaleye atıf yapmak için / Cite this article: Kıskaç N., & Rashidi M. (2024). Hemşirelik Öğrencilerinin Fizik Muayenede Algıladıkları Öz Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi. *Gevher Nesibe Journal of Medical & Health Sciences*, 9(1), 111-116. <http://doi.org/10.5281/zenodo.10721301>

GİRİŞ

Sağlık sektörünün temel taşlarından biri olan hemşirelik, sağlık hizmetlerinin sunulması için vazgeçilmezdir. Hemşireler, hastaların değerlendirilmesi, bakımı ve iyileştirilmesi süreçlerinde anahtar figürlerdir. Hemşirelerin rolü, tıbbi uygulamalardan hastaların ruh sağlığına kadar çeşitli alanlarda genişlemiştir. Sonuç olarak, tıbbi tedavinin standardını ve hasta deneyimini etkileyen kilit unsurlardan biri hemşirelerin yetenekleri ve öz yeterlilikleridir (Yüksel, 2015; Luctkar-Flude ve ark., 2012).

Hemşirelik mesleğine giriş yapan öğrenciler, temel hemşirelik becerilerini öğrenme sürecine başlarlar. Bu süreç, hemşirelik öğrencilerinin temel becerileri kazanmaları ve hasta bakımında güvenli ve etkili bir şekilde uygulamaları gereken kritik bir dönemi işaret eder. Fizik muayene, hemşirelik pratiğinin temel taşlarından biridir ve hemşirelerin hasta bakımının vazgeçilmez bir parçasıdır. Bu nedenle, hemşirelik öğrencilerinin fizik muayene becerilerine olan öz yeterlilikleri, eğitim sürecinin başından itibaren büyük bir öneme sahiptir.

Fiziksel muayene süreci, hem subjektif hem de objektif verilerin metodik olarak değerlendirilmesini içerir. İleri fizik muayene teknikleri hastanın genel sağlık durumunu değerlendirmek için kullanılır ve tıbbi geçmişi ile desteklenir. Hemşireler, hasta öyküsünü toplama, gözlem yapma, palpasyon, perküsyon ve oskültasyon gibi yöntemleri kullanarak fiziksel belirtileri değerlendirirler. Fizik muayene; Hemşirelerin bu becerileri başarıyla uygulayabilmesi, doğru teşhislerin konmasında, tedavi planlarının oluşturulmasında ve hastaların iyileşme süreçlerini yönlendirmede kritik bir rol oynar. Ancak, bu becerilerin kazanılması ve uygulanması, öğrenciler için zorlayıcı bir süreç olabilir (Çalışkan ve ark., 2020; Gök ve Zencir, 2022).

Öz yeterlilik, insanların belirli bir görevi veya beceriyi yerine getirme kapasitelerine ilişkin algılarıyla ilgilidir. Bandura'nın öz yeterlilik teorisi, bireylerin öz yeterliliklerinin performansları üzerinde etkili olduğunu ve bu inançların becerileri kazanma sürecini yönlendirdiğini öne sürmektedir (Bandura, 1997). Hemşirelik öğrencilerinin fiziksel muayene yapma konusunda kendi öz yeterliliklerini nasıl gördükleri, bu becerilerin nasıl öğrenildiği konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Hemşirelik öğrencilerinin kendi beceri seviyelerini ve yeteneklerini nasıl algıladıkları, eğitim programlarına olan katılımlarını, motivasyonlarını ve nihai olarak hasta bakımının kalitesini etkileyebilir (Bıyık Bayram, 2022; Höbek Akarsu ve Yüzer Alsaç, 2019; Baran ve ark., 2020).

Araştırmalar, öz yeterlilik algısının bireylerin performansını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Bu nedenle, hemşirelik öğrencilerinin fizik muayene öz yeterlilik algılarına odaklanmanın amacı, öğrenci başarısını artırmak, öğretim programlarının etkinliğini yükseltmek ve hasta bakım standardını geliştirmektir (Kıssal ve ark., 2019; Baran ve ark., 2020; Çevik Durmaz ve ark., 2020; Koç ve ark., 2022).

Bu makale, hemşirelik öğrencilerinin fizik muayenede algıladıkları öz yeterliği incelemeyi ve bu algının hemşirelik eğitimi ve pratiğindeki rolünü anlamayı amaçlamaktadır. Hemşirelik öğrencilerinin bu algısının belirlenmesi, eğitim programlarının geliştirilmesi, öğrenci destek hizmetlerinin sağlanması ve gelecekteki araştırmalar için temel oluşturacaktır.

MATERYAL VE METOT

Bu araştırma kesitsel ve tanımlayıcı niteliktedir. Araştırmanın örneklemini iç hastalıkları dersi alan çalışmaya katılmayı kabul eden 69 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Çalışmanın verileri katılımcılardan 24 Kasım 2023 ile 30 Kasım 2023 tarihleri arasında yüz yüze anket şeklinde toplanmıştır. Anket öğrencilere iç hastalıkları hemşireliği dersinde fizik muayene dersi almadan uygulanmıştır. Çalışmayı kabul eden öğrencilere literatür taranarak oluşturulan kişisel verilerini tanılama formu (cinsiyet, yaş, daha önce hastaya fiziksel muayene uygulama durumu ve daha önce fiziksel muayene ile ilgili eğitim alıp almadığı), Hemşirelik Lisans Öğrencileri için Fiziksel Muayenede Algılanan Öz Yeterlik Ölçeği uygulanmıştır.

Hemşirelik Lisans Öğrencileri için Fiziksel Muayenede Algılanan Öz Yeterlik Ölçeği (FMAÖYÖ)

Nasaif ve arkadaşları tarafından 2022 yılında öğrencilerin fiziksel muayene yapma konusunda kendilerine ne kadar güvendiklerini ölçmek amacıyla oluşturulmuştur. Utli ve arkadaşları tarafından Türkçeye çevrilmiştir (2023). Ölçekte 6 alt boyuta ayrılmış toplam 48 madde bulunmaktadır. Ölçek maddeleri ifadeler şeklinde ifade edilmektedir. "Yeteneğinize ne kadar güveniyorsunuz?" sorusu her bir maddeyi açmakta ve bunu öğrencilerin her bir vücut sistemi için edinmesi gereken özel yeteneğin tanımı

takip etmektedir. Bandura'nın ölçek oluşturma ilkelerine uygun olarak dört puanlı bir derecelendirme sistemi (1 = hiç güvenmiyorum; 2 = bir dereceye kadar güveniyorum ama çok değil; 3 = güveniyorum; 4 = çok güveniyorum) seçilmiştir. Her öğrenciden her bir şeye ne kadar güvendiklerini puanlamaları istenmiştir. Yüz ve boyun, göz, kardiyovasküler, kulak, burun ve boğaz, göğüs ve diğer beceriler ölçeği oluşturan altı alt ölçektir. Maddelerden 1-3 arası yüz ve boyun alt ölçeğini; 4, 5, 6, 7 ve 8 arası maddeler göz alt ölçeğini; 9-15 arası maddeler kardiyovasküler alt ölçeğini; 16-19 arası maddeler kulak, burun ve boğaz alt ölçeğini; 20-21, 22-23, 24, 25, 26 ve 27 arası maddeler göğüs alt ölçeğini; 28-48 arası maddeler ise diğer beceriler alt ölçeğini oluşturmaktadır. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Her bir sistemi değerlendiren sorular, her bir alt boyut için ortalama puanlardır. Genel ölçek ortalama puanı, madde puanlarının toplamı olarak hesaplanmıştır. Ölçek puanlaması aşağıdaki şekilde gerçekleştirilmiştir: $(4-1)/4 = 0,75$ Likert ölçeğindeki en yüksek puandır. (Likert ölçeğindeki en yüksek puan - Likert ölçeğindeki en düşük puan). Ortalama puan aralığı formül kullanılarak aşağıdaki şekilde yorumlanabilir: 1-1.75; hiç emin değilim, 1.76-2.51; son derece emin değilim, 2.52-3.27; eminim ve 3.28-4.00; çok eminim. Öğrencilerin her bir boyut için algıladıkları genel güven düzeyi ortalama puan ile belirlenmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan bir, en yüksek puan ise dördür. Ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0,986 olarak belirlenmiştir. Bu çalışmanın Cronbach Alfa değeri ise 0,963 olarak belirlenmiştir (Utli ve ark., 2023).

Veri Analizi

Çalışmanın verilerini analiz etmek için IBM SPSS 26.0 istatistik yazılımı kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistiksel yaklaşımlara (ortalama, standart sapma, frekans, yüzde) ek olarak, düzenli dağılım gösteren verileri karşılaştırmak için Student T testi ve normal dağılım göstermeyen verileri incelemek için Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Verilerin analizinde %95 güven aralığı ve $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi kullanılmıştır.

Etik Hususlar

Araştırmanın gerçekleştirilmesi için İstanbul Gelişim Üniversitesi Etik Kurul Başkanlığından 20.11.2023 tarihli ve 2023-09-76 sayılı karar ile etik kurul izni alınmıştır. Çalışmaya alınacak katılımcılara anket öncesinde bilgi verilmiş ve onam formu imzalatılmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin kişisel verileri, FMAÖYÖ toplam puanı Tablo 1'de gösterilmiştir. Bireylerin yaşının $20,84 \pm 1,74$ olduğu, %75,4'ünün kadın, %88,4'ünün daha önce hastaya uygulanacak fizik muayene ile ilgili eğitim almadığı, %98,6'sının daha önce bir hastanın fizik muayenesini uygulamadığı, FMAÖYÖ ortalama toplam puanının $1,83 \pm 0,50$ (çok emin değilim) tespit edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Kişisel Verileri, FMAÖYÖ Toplam Puanı (n=69)

	n	%
Yaş (ortalama)	20,84±1,74	
Cinsiyet		
Kadın	52	75,4
Erkek	17	24,6
Daha önce hastaya uygulanacak fizik muayene ile ilgili eğitim aldınız mı?		
Evet	8	11,6
Hayır	61	88,4
Daha önce bir hastanın fizik muayenesini uyguladınız mı?		
Evet	1	1,4
Hayır	68	98,6
FMAÖYÖ Alt Boyutları		
Yüz ve Boyun (ortalama)	1,99±0,64	
Göz (ortalama)	1,89±0,77	
Kardiyovasküler (ortalama)	1,96±0,83	
Kulak-Burun-Boğaz (ortalama)	1,51±0,70	
Göğüs (ortalama)	1,56±0,59	
Diğer beceriler (ortalama)	2,07±0,75	
FMAÖYÖ toplam puan (ortalama)	1,83±0,50	

Tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (ortalama, standart sapma, frekans, yüzde)

Tablo 2, öğrencilerin cinsiyetleri ile FMAÖYÖ toplam sonuçları arasındaki korelasyonu göstermektedir. Cinsiyet ve diğer alt boyutlar ile FMAÖYÖ toplam puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken ($p>0,05$), öğrencilerin cinsiyetleri ile yüz ve boyunun fiziksel değerlendirmesinde özgüven arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Kadınlar yüz ve boyunlarının fiziksel muayenesini yapma konusunda kendilerine daha fazla güvenmektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Cinsiyeti ile FMAÖYÖ Toplam Puanları Arasındaki İlişki

	Kadın	Erkek	p
FMAÖYÖ Alt Boyutları			
Yüz ve Boyun (ortalama)	2,08±0,61	1,72±0,68	0,046
Göz (ortalama)	1,92±0,77	1,82±0,82	0,651
Kardiyovasküler (ortalama)	1,92±0,84	2,07±0,79	0,523
Kulak-Burun-Boğaz (ortalama)	1,59±0,76	1,27±0,42	0,116
Göğüs (ortalama)	1,61±0,64	1,38±0,38	0,175
Diğer beceriler (ortalama)	2,04±0,76	2,15±0,77	0,614
FMAÖYÖ toplam puan (ortalama)	1,86±0,52	1,74±0,42	0,386

*Student T test, Mann-Whitney U test

Öğrencilerin genel FMAÖYÖ puanları ile hasta fizik muayenesi konusunda daha önce aldıkları eğitim arasındaki korelasyon Tablo 3'te gösterilmiştir. Öğrencilerin hastaların gözlerini, kardiyovasküler sistemlerini ve diğer becerilerini fiziksel olarak muayene etme konusundaki özgüvenleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Eğitim alan hemşirelik öğrencilerinin hastaların fiziksel muayenelerini yapma konusunda kendilerine güvenleri daha yüksektir (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin Daha Önce Hastaya Uygulanacak Fizik Muayene İle İlgili Eğitim Alma Durumu İle Fmaöyö Toplam Puanları Arasındaki İlişki

	Eğitim alan	Eğitim almayan	p
FMAÖYÖ Alt Boyutları			
Yüz ve Boyun (ortalama)	1,79±0,66	2,02±0,64	0,347
Göz (ortalama)	2,62±0,58	1,80±0,75	0,004
Kardiyovasküler (ortalama)	2,66±0,64	1,87±0,81	0,011
Kulak-Burun-Boğaz (ortalama)	1,40±0,64	1,52±0,72	0,650
Göğüs (ortalama)	1,48±0,56	1,57±0,60	0,701
Diğer beceriler (ortalama)	2,66±0,64	1,99±0,74	0,018
FMAÖYÖ toplam puan (ortalama)	2,10±0,38	1,79±0,50	0,105

Student T test, Mann-Whitney U test

TARTIŞMA

Hemşirelik öğrencilerinin fiziksel değerlendirmede algıladıkları öz yeterlik düzeyi, sağlık hizmetlerinde kritik bir beceri olan klinik yetkinliklerini etkileyebilir. Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin bu alandaki öz yeterlik algılarının düşük olduğunu ($1,83±0,50$) ortaya koymuştur. Fiziksel değerlendirme, hemşirelik pratiğinin temel bir unsuru olarak kabul edilir. Hemşirelerin hastalarını etkili bir şekilde değerlendirmeleri, doğru tanımlar koymaları ve etkili tedavi planları oluşturmaları için önemlidir. Hemşirelik eğitimi, bu becerilerin kazanılmasını amaçlayan bir süreçtir. Ancak, yapılan araştırma, öğrencilerin fiziksel değerlendirme konusundaki öz yeterlik algılarının düşük olduğunu göstermiştir. Bu çalışmanın sonuçları, benzer araştırmalarla karşılaştırılarak daha iyi anlaşılabilir. Smith ve ark. (2021) yaptıkları araştırmada, hemşirelik öğrencilerinin klinik beceri geliştirmedeki zorluklarına vurgu yapmışlardır. Bu zorluklar, öğrencilerin öz yeterlik algılarını etkileyebilir. Ayrıca, Efil ve ark. (2019) tarafından yapılan bir diğer çalışma, klinik uygulamalarda öğrencilerin karşılaştığı güçlükleri vurgulamıştır ve bu güçlükler düşük öz yeterlik algısına neden olabilir.

Fiziksel muayenede algılanan öz yeterlilik ölçeği toplam puanında eğitim alanlar ile almayanlar arasında anlamlı fark olmasa da, ölçeğin alt boyutları olan sistemlerden göz, kardiyovasküler ve diğer becerilerin eğitim alanlarda anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır ($p<0,05$). Bu sonuç eğitimin fiziksel değerlendirmede algılanan öz yeterliği yükselttiği görülmektedir. Araştırmada tespit edilen düşük öz yeterlik algıları, hemşirelik eğitim programlarının gözden geçirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Eğitim programları, öğrencilere fiziksel değerlendirme becerilerini güçlendirmek için daha fazla fırsat ve destek sunmalıdır. Uygulama deneyimlerinin artırılması, simülasyonlar ve interaktif öğrenme yöntemleri gibi stratejilerin daha etkin bir şekilde kullanılması gerektiği düşünülebilir. Hemşirelik öğrencilerinin öz yeterlik algılarını artırmak için destek ve mentorluk da önemlidir. Klinik pratiğe yönlendirmeler, deneyimli hemşirelerle mentorluk programları, öğrencilere güven kazandırabilir ve bu da öz yeterlik algılarını olumlu yönde etkileyebilir.

SONUÇ

Hemşirelik öğrencilerinin fiziksel değerlendirmede düşük algıladıkları öz yeterlik, hem eğitim programlarının hem de klinik pratiğin gözden geçirilmesini gerektirebilir. Bu düşük öz yeterlik algıları, öğrencilerin klinik becerilerini geliştirmelerini ve etkili bir şekilde hastaları değerlendirmelerini engelleyebilir. Bu nedenle, hemşirelik eğitimindeki zayıf noktalar belirlenmeli ve daha etkili stratejilerin uygulanması için çaba sarf edilmelidir.

Teşekkür

Araştırmamıza katılan tüm öğrencilere teşekkür ederiz.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Yazar Katkıları

Plan, tasarım: NK, MR, **Materyal, metot ve veri toplama:** NK, MR; **Analiz ve yorum:** NK, MR; **Yazım ve eleştirel değerlendirme:** NK, MR.

Finansal Destek

Bu çalışma finansal olarak desteklenmemiştir

KAYNAKLAR

- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. New York: W.H. Freeman.
- Baran, L., Güneş, Ü., Khorshid, L. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin özyeterlilik düzeyleri ile psikomotor becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi, NWSALS, 15(4), 55-63.
- Bıyık Bayram, Ş. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin öz yeterlik algısı ile invaziv hemşirelik girişimlerini yapma durumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve klinik uygulamaya ilişkin görüşleri: tanımlayıcı araştırma. Türkiye Klin J Nurs Sci, 14(1), 94-105.
- Çalışkan, N., Doğan, N., Cihan Erdoğan, B., Sucu Çakmak, N.C., Kublashvili, A. N., Eyüboğlu, G., ve ark. (2020). Hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin fiziksel değerlendirme becerilerini kullanma durumları: Karşılaştırmalı bir çalışma. HUHEMFAD-JOHUFON, 7(3), 206-14.
- Çevik Durmaz, Y., Doğan, R., Türkben Polat, H., Uzun, E., Şakar, H., Yalçınkaya Önder, E. (2020). Üniversite öğrencilerine verilen meme kanseri ve kendi kendine meme muayenesine yönelik eğitimin öğrencilerin kaygı düzeyine ve sağlık inançlarına etkisi. Anadolu Hemş Sağlık Bil Derg, 23(2), 259-266.
- Dick-Smith, F., Power, T., Martinez-Maldonado, R., & Elliott, D. (2021). Basic life support training for undergraduate nursing students: an integrative review. Nurse education in practice, 50, 102957.
- Efil, S., Küçükakgün, H., Gül, E., Kapıcı, M. (2019). Öğrencilerin iç hastalıkları hemşireliği dersinin klinik uygulamasında yaşadıkları sorunlar. Sağlık ve Yaşam Bilimleri Dergisi, 1(2), 1-6.
- Gök, F., Zencir, G. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin fizik muayene yapmaya yönelik algıladıkları engeller. MAS JAPS, 7(4), 868-79.
- Höbek Akarsu, R., Yüzer Alsaç, S. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin kendi kendine meme muayenesini bilme ve uygulama durumlarının belirlenmesi. Bozok Med J, 9(3), 115-121.
- Kıssal, A., Kartal, B. (2019). Effects of health belief model-based education on health beliefs and breast self-examination in nursing students. Asia Pac J Oncol Nurs, 6(4), 403-410.
- Koc, G., Gulen Savas, H., Ergol, S., Yildirim Cetinkaya, M., Aydin, N. (2019). Female university students' knowledge and practice of breast self-examination in Turkey. Niger J Clin Pract, 22(3), 410-415.

- Luctkar-Flude, M., Wilson-Keates, B., Larocque, M. (2012). Evaluating high-fidelity human simulators and standardized patients in an undergraduate nursing health assessment course. *Nurse Educ Today*, 32(4), 448-52. doi: 10.1016/j.nedt.2011.04.011.
- Nasaif, H., Alaradi, M., Alansari, A., Jassim, G. (2022). Validation of physical examination perceived self-efficacy instrument for undergraduate nursing students. *J Nurs Educ*, 61(1), 36-40.
- Utli, H., Dinç, M., & Bütün, A. (2023). Hemşirelik lisans öğrencileri için fiziksel muayenede algılanan öz yeterlik ölçeği'nin türkçe geçerlilik ve güvenilirliği. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 8(2), 327-335.
- Yüksel, A. (2015). hemşirelik öğrencilerinin problem çözme öz değerlendirme sonuçları ve etkileyen faktörler araştırma nursing students' self evaluation of problem solving skills and related factors. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2(1), 37-49.